

Papežova katecheze o závisti a marnivosti

Papež František při katechezi o ctnostech a neřestech uvažoval o „závisti a marnivosti, dvěma hlavními neřestmi vlastní člověku, kteří touží být středem světa a veškeré chvály“.

28.02.2024

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes prozkoumáme dvě velké neřesti, které najdeme v seznamech,

jež nám zanechala duchovní tradice:
závist a marnivost.

Začněme závistí. Čteme-li Písmo svaté (srov. Gn 4), jeví se nám jako jedna z nejstarších neřestí: Kainova nenávist k Ábelovi propuká, když si uvědomí, že oběti jeho bratra jsou Bohu milé. Kain byl nejstarším synem Adama a Evy, vzal si nejvyšší podíl z otcova dědictví; přesto stačí, aby se Ábelovi, jeho mladšímu bratrovi, podařilo něco malého, a Kain se rozzlobí. Tvář závistivého člověka je vždy smutná: jeho pohled je sklopený, zdá se, že neustále zkoumá zem, ale ve skutečnosti nic nevidí, protože jeho mysl je zahalena myšlenkami plnými špatnosti. Závist, není-li zvládnuta, vede k nenávisti k druhému. Ábel bude zabit rukou Kaina, který nedokázal snést bratrovo štěstí.

Závist je zlo, které bylo zkoumáno nejen v křesťanských kruzích:

přitahovalo pozornost filozofů a učenců všech kultur. Jejím základem je vztah nenávisti a lásky: člověk chce druhému ublížit, ale ve skrytu si přeje být jako on. Druhý člověk je epifanií toho, čím bychom chtěli být a čím ve skutečnosti nejsme. Jeho štěstí nám připadá jako nespravedlnost: myslíme si, že bychom si jeho úspěchy nebo jeho štěstí zasloužili mnohem víc my! Kořenem této neřesti je falešná představa o Bohu: nepřipouštíme si, že Bůh má svou vlastní „matematiku“, odlišnou od té naší. Například v Ježíšově podobenství o dělnících, které hospodář povolal na vinici v různou denní dobu, se ti, kteří přišli v první hodinu, domnívají, že mají nárok na vyšší mzdu než ti, kteří přišli poslední; hospodář však dává všem stejnou mzdu a říká: „Nemohu si se svými věcmi dělat, co chci? Nebo mi závidíte, že jsem dobrý?“ (Mt 20,15). Rádi bychom Bohu vnutili svou

sobeckou logiku, místo toho je Boží logikou láska. Dobra, která nám dává, jsou určena k tomu, abychom se o ně dělili. Proto svatý Pavel vybízí křesťany: „Milujte se navzájem bratrskou láskou, v úctě dávejte přednost jeden druhému“ (Řím 12,10). Toto je lék na závist!

A dostáváme se k druhé neřesti, kterou dnes zkoumáme: k marnivosti. Ta jde ruku v ruce s démonem závisti a dohromady jsou tyto dvě neřesti vlastní člověku, který touží být středem světa, moci využívat všechno a všechny, být předmětem veškeré chvály a lásky. Ješitnost je přehnané a neopodstatněné sebevědomí. Chvástavý člověk má těžkopádné „já“: nemá žádnou empatii a neuvědomuje si, že na světě jsou kromě něj ještě další lidé. Jeho vztahy jsou vždy účelové a vyznačují se nadřazeností nad druhým. Jeho osoba, jeho výkony a úspěchy se

musí všem předvádět: je to věčný žebrák o pozornost. A pokud někdy jeho kvality nejsou uznány, pak se zuřivě rozčiluje. Ostatní jsou podle něj nespravedliví, nechápou ho, nedokáží to pochopit. Evagrius Pontský ve svých spisech popisuje trpkou záležitost některých mnichů zasažených marnivostí. Stává se, že po prvních úspěších v duchovním životě už má mnich pocit, že dospěl cíle, a tak se vrhá do světa, aby přijímal jeho chválu. Neuvědomuje si však, že je teprve na začátku duchovní cesty a že na něj číhá pokušení, které ho brzy přivede k pádu.

K uzdravení marnivého člověka nenavrhují duchovní mistři mnoho léků. Zlo marnivosti má totiž svůj lék samo v sobě: chvála, kterou marnivý doufal sklidit od světa, se brzy obrátí proti němu. A kolik lidí, oklamáných falešnou představou o sobě samých,

pak propadlo hříchům, za které se
pak brzy styděli!

Nejlepší návod, jak překonat
marnivost, najdeme ve svědectví
svatého Pavla. Apoštol se potýkal s
vadou, kterou nikdy nedokázal
překonat. Třikrát prosil Pána, aby ho
od tohoto trápení vysvobodil, ale
nakonec mu Ježíš odpověděl: „Stačí ti
má milost, neboť síla se plně
projevuje ve slabosti.“ Od toho dne
byl Pavel svobodný. A jeho závěrečné
konstatování by se mělo stát i naším:
„A tak se budu raději chlubit
slabostmi, aby na mně spočinula moc
Kristova“ (2 Kor 12,9).

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

Libreria Editrice Vaticana /
Rome Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://opusdei.org/cs-cz/article/
papezova-katecheze-o-zavisti-a-
marnivosti/](https://opusdei.org/cs-cz/article/papezova-katecheze-o-zavisti-a-marnivosti/) (06.03.2026)